

Přerušeni řízení a náklady řízení

Za situace, kdy žalovaná plnila na základě pravomocného rozhodnutí, které bylo dovolacím soudem zrušeno, a žalovaná následně po žalobkyni požaduje v jiném řízení zaplacení této částky z titulu bezdůvodného obohacení, je důvodné, aby v původním řízení, které následuje po vrácení věci dovolacím soudem, bylo aplikováno ustanovení § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. o přerušeni řízení i v případě, že žalobkyně vezme žalobu zpět, neboť vyřešení otázky bezdůvodného obohacení má dopad na rozhodnutí ohledně nákladů řízení podle § 146 odst. 2 o. s. ř. v tom, zda k zastavení řízení došlo pro chování žalobkyně, resp. zda žalobkyně zavinila, že došlo k zastavení řízení. Rozhodování o nákladech soudního řízení je integrální součástí soudního řízení jako celku, a poměřovat úspěch a neúspěch ve věci nelze jen tím, jak bylo o konkrétním návrhu rozhodnuto, ale je třeba jej posuzovat i v širších souvislostech.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 938/2016, ze dne 2.1.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně J. K., zastoupené Mgr. M.P., advokátem se sídlem v P., proti žalované FC Viktoria Plzeň, a.s., se sídlem P., zastoupené Mgr. Z.B., advokátem se sídlem P., o zaplacení 509 166 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 48 Cm 300/2009, o dovolání žalobkyně proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 12. 2015, č. j. 2 Cmo 383/2013-530, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 12. 2015, č. j. 2 Cmo 383/2013-530, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Vrchní soud v Praze, jako odvolací soud, usnesením ze dne 18. 12. 2015, č. j. 2 Cmo 383/2013-530, výrokem I. zrušil rozsudek Krajského soudu v Plzni, soudu prvního stupně, ze dne 24. 4. 2013, č. j. 48 Cm 300/2009-273, ve znění usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 1. 2014, č. j. 48 Cm 300/2009-457, ve výroku I., jímž bylo žalované uloženo zaplatit žalobkyni částku 509 166 Kč s příslušenstvím specifikovaným v tomto výroku, a usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 8. 2013, č. j. 48 Cm 300/2009-331, ve výroku I. a II., jimiž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení České republiky, a řízení v tomto rozsahu zastavil; výrokem II. a III. rozhodl o povinnosti žalobkyně zaplatit náklady řízení žalované a České republiky a výrokem IV. zamítl návrh žalobkyně, aby řízení bylo přerušeno.

Vrchní soud v Praze, poté, co Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) rozsudkem ze dne 15. 10. 2014, č. j. 23 Cdo 1851/2014-497, zrušil jeho předchozí rozsudek ze dne 10. 12. 2013, č. j. 2 Cmo 383/2013-440, v části výroku I., jímž byl potvrzen vyhovující výrok I. rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 4. 2013, č. j. 48 Cm 300/2009-273, ohledně povinnosti žalované zaplatit žalobkyni částku 509 166 Kč s příslušenstvím, a kdy Nejvyšší soud zároveň zrušil uvedené rozhodnutí Vrchního soudu v Praze v závislých výrocích II., III. a IV. o náhradě nákladů řízení a v tomto rozsahu věc vrátil Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení se závazným právním názorem, že v dané věci není dán nárok žalobkyně na zaplacení pohledávky z titulu kupní smlouvy a je třeba věc posoudit z titulu bezdůvodného obohacení, nařídil odvolací soud ve věci jednání na den 3. 3. 2015, které bylo odročeno za účelem možné dohody účastníků řízení o sporné věci.

Dne 1. 4. 2015 vzala žalobkyně svou žalobu v rozsahu 509 166 Kč zpět s tím, že žalovaná na základě rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 12. 2013, č. j. 2 Cmo 383/2013-440, tuto částku

žalobkyni zaplatila, a to včetně nákladů řízení, tudíž nemá důvod dále vést řízení ve věci a navrhla zrušení rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 4. 2013, č. j. 48 Cm 300/2009-273, a zastavení řízení. Zároveň uplatnila právo na náhradu nákladů řízení, jestliže ji žalovaná požadovanou částku zaplatila až na základě rozsudku.

Podáním ze dne 13. 4. 2015 žalovaná vyslovila se zpětvzetím žaloby nesouhlas s tím, že důvodem návrhu žalobkyně je zjevná obava z nepříznivého rozhodnutí o povinnosti žalobkyně nést náklady řízení žalované a obavy z uložení povinnosti žalobkyni vrátit ji již poskytnuté plnění, neboť po vydání pravomocného rozsudku již žalobkyně nebude moci tvrdit, že její údajný nárok existuje. Žalovaná s odkazem na § 96 odst. 3 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) konstatovala své přesvědčení, že je na její straně dán vážný důvod pro nesouhlas se zpětvzetím žaloby, a to s ohledem na závazný právní názor Nejvyššího soudu, kdy je třeba v dalším řízení se zabývat existencí nároku z titulu bezdůvodného obohacení na straně žalobkyně. Žalovaná zdůraznila, že na zaplacení částky podle pravomocného rozsudku nelze pohlížet jako na uznání závazku ze strany žalované, a pokud by odvolací soud řízení přesto zastavil, žalované by vzniklo právo na náhradu řízení před soudy všech stupňů.

Podáním ze dne 24. 8. 2015 žalobkyně vzala zpět svůj úkon ze dne 1. 4. 2015, kterým vzala svou žalobu zpět v rozsahu 509 166 Kč, což odůvodnila tím, že žalovaná v této věci žaluje žalobkyni o zaplacení 817 571,51 Kč s příslušenstvím z titulu bezdůvodného obohacení, které ji mělo vzniknout po odpadnutí právního důvodu poskytnutého plnění na základě pravomocného rozhodnutí odvolacího soudu ze strany žalované, a že se hodlá tomuto požadavku žalované bránit tvrzením o vzniku ústní kupní smlouvy a námitkou započtení bezdůvodného obohacení z titulu užíváním věci žalovanou bez právního důvodu. Současně navrhla přerušování řízení.

Odvolací soud nejprve posuzoval nesouhlas žalované se zpětvzetím žaloby a dospěl k závěru, že nesouhlas žalované se zpětvzetím žaloby není podložen vážnými důvody. K argumentaci žalované, že v rámci daného řízení by musela být řešena jako předběžná otázka existence bezdůvodného obohacení žalobkyně, odvolací soud uvedl, že žalobkyně i po poučení soudu setrvala na své právní kvalifikaci nároku z titulu kupní smlouvy a požadovanou úpravu návrhu na rozhodnutí nečinila, proto za této situace důvody uváděné žalovanou nejsou vážnými důvody ve smyslu § 96 odst. 3 o. s. ř.

K úkonu žalobkyně učiněného podáním ze dne 24. 8. 2015 odvolací soud uvedl, že úkon může být ve smyslu § 41a odst. 4 o. s. ř. odvolán, jen jestliže jeho odvolání dojde soudu nejpozději současně s tímto úkonem, přičemž může být odvolán jen úkon, jehož povaha to umožňuje. Z porovnání dat dojití podání žalobkyně k soudu je zřejmé, že odvolání úkonu zpětvzetí žaloby nedošlo soudu současně se zpětvzetím žaloby, proto úkon odvolání úkonu zpětvzetí žaloby nemohl být zohledněn.

K návrhu žalobkyně na přerušování řízení odvolací soud uvedl, že důvod zahájení řízení vůči žalobkyni o částku 817 571,51 Kč s příslušenstvím u Obvodního soudu pro Prahu 4 z titulu bezdůvodného obohacení, které mělo žalobkyni vzniknout tím, že žalovaná plnila žalobkyni na základě rozsudku odvolacího soudu, který byl následně zrušen soudem dovolacím, není případem předpokládaným ustanovením § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř., neboť v tomto řízení řešené otázky již nemohou mít vliv na rozhodnutí v dané věci.

Odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvního stupně - Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 4. 2013, č. j. 48 Cm 300/2009-273, ve znění usnesení ze dne 22. 1. 2014, č. j. 48 Cm 300/2009-457, ve výše uvedeném rozsahu, a řízení zastavil, učinila-li žalobkyně zpětvzetí žaloby v odvolacím řízení v době, kdy rozsudek soudu prvního stupně nenabyl ještě právní moci a kdy shledal zpětvzetí žaloby neúčinným. Žalobkyni zároveň uložil povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů řízení před soudy všech stupňů, neboť dospěl k závěru, že žalobkyně procesně zavinila zastavení řízení. Skutečnost, že

žalovaná zaplatila žalobkyni předmětnou částku na základě rozsudku odvolacího soudu, který byl později zrušen soudem dovolacím nelze podle odvolacího soudu kvalifikovat jako chování žalované zakládající jeho povinnost k náhradě nákladů řízení ve smyslu § 146 odst. 2, věta druhá o. s. ř.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 12. 2015, č. j. 2 Cmo 383/2013-530, napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost ve smyslu § 237 o. s. ř. spatřuje v tom, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a to od závěrů přijatých v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 31 Cdo 3309/2011. Žalobkyně má za to, že odvolací soud, pokud řízení pro žalobkyni uvedené důvody nepřerušil, měl rozhodnout o povinnosti žalované hradit náklady řízení a zejména předtím zjišťovat, zda žalovanou poskytnuté plnění mělo hmotněprávní důvod, a tedy zda žaloba byla důvodná a žalobkyně v tomto smyslu nezavinila zastavení řízení. Odvolacímu soudu vytýká, že se nezabýval ustálenými právními názory dovolacího soudu a neposuzoval otázku zavinění řízení a povinnosti hradit náklady řízení v intencích uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu. Žalobkyně podotýká, že neměla důvod pokračovat v řízení, jestliže žalovaná plnila na dluh podle hmotného práva. Až poté, co se žalovaná žalobou domáhá po žalobkyni vydání bezdůvodného obohacení, má žalobkyně důvod se tomuto návrhu bránit v dalším řízení.

Žalobkyně navrhla, aby Nejvyšší soud usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 12. 2015, č. j. 2 Cmo 383/2013-530, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná k dovolání žalobkyně podala vyjádření, v němž navrhla odmítnutí dovolání pro jeho nepřípustnost, neboť má za to, že žalobkyni tvrzený rozpor s konstantní judikaturou není dán a dovolání není důvodné. Žalovaná je přesvědčena, že nelze učinit závěr o tom, že je-li jedné ze stran přiznán pravomocným rozsudkem nárok, který druhá strana plní, aby předešla případnému exekučnímu řízení, byť s rozhodnutím soudu nesouhlasí a zároveň podává proti němu mimořádný opravný prostředek, lze takové plnění na základě chybného a později zrušeného rozhodnutí označit za dobrovolné a ve svém důsledku uznávající oprávněnost nároku druhé strany. Za dané situace nelze podle názoru žalované na žalobkyni pohlížet jako na úspěšnou ve sporu.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963 Sb.](#), občanský soudní řád (dále též jen „o. s. ř.“) ve znění účinném do 31. 12. 2013 (článek II., bod 2. zákona č. 293/2013 Sbírky, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sbírky, občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů).

Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolatelce nelze přisvědčit, že by se odvolací soud při svém rozhodování odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, resp. od závěrů přijatých Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 31 Cdo 3309/2011, v němž Nejvyšší soud dospěl k následujícímu závěru: „Jestliže na základě povinnosti uložené pravomocným rozhodnutím soudu, které neodpovídá skutečným hmotněprávním poměrům, žalovaný plnil na neexistující dluh, pak žalobci vzniká bezdůvodné obohacení, a to okamžikem, kdy bylo rozhodnutí, na jehož základě bylo plněno, pravomocně zrušeno. Tímto okamžikem též začíná běh promlčecí doby k uplatnění nároku na vydání bezdůvodného obohacení (§ 107 obč. zák.). Na hmotněprávních vztazích mezi účastníky však nic nemění ani to, že žalobce poté, co pravomocné rozhodnutí bylo zrušeno, vezme žalobu zpět, ani to, že v řízení pokračuje.“ Odvolací soud v nyní řešeném případě posuzoval jiné

otázky, a to otázku relevantnosti důvodů nesouhlasu žalované se zpětvzetím žaloby, úkon žalobkyně, jímž zamýšlela vzít zpět svůj úkon zpětvzetí žaloby, návrh žalobkyně na přerušování řízení, otázku zastavení řízení na základě učiněného úkonu zpětvzetí žaloby a posouzení otázky nároku na úhradu nákladů řízení. Otázku vzniku, existence či rozsahu bezdůvodného obohacení odvolací soud v dané věci neřešil, na vyřešení této otázky není rozhodnutí odvolacího soudu založeno, proto nelze dovodit, že by dovolání žalobkyně bylo přípustné podle § 237 o. s. ř. proto, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu při řešení této otázky.

Vzhledem k tomu, že dovolací soud není vázán formálním vymezením předpokladů přípustnosti dovolání (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 4/2014 a též např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 30 Cdo 159/2014, veřejnosti dostupné na www.nsoud.cz), nýbrž hodnotí, zda je z dovolání vůbec patrno, o kterou otázku hmotného nebo procesního práva jde, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalobkyně je podle § 237 o. s. ř. přípustné, když z obsahu dovolání vyplývá, že dovolatelkou předestřená procesní právní otázka, zda řízení mělo být přerušeno a o nákladech řízení rozhodnuto s přihlédnutím na vyřešení sporu účastníků ohledně bezdůvodného obohacení, je právní otázkou v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud neřešenou.

Z obsahu dovolání vyplývá, že odvolací soud podle dovolatelky nesprávně řešil otázku náhrady nákladů řízení za situace, kdy pro žalobkyni uvedené důvody řízení nepřerušil a řízení zastavil. Podle dovolatelky měl odvolací soud rozhodnout o povinnosti žalované hradit náklady řízení a zejména předtím zjišťovat, zda žalovanou poskytnuté plnění mělo hmotněprávní důvod, tedy zda žaloba byla důvodná a žalobkyně v tomto smyslu nezavinila zastavení řízení. Podle žalobkyně by měla nést náklady řízení žalovaná, která plnila až po podání žaloby, a proto zavinila zastavení řízení. Žalobkyně poukazuje na to, že žalovaná plnila dluh podle hmotného práva a až později se žalobou domáhá po žalobkyni vydání bezdůvodného obohacení, proti čemuž se žalobkyně hodlá bránit započtením bezdůvodného obohacení, které vzniklo žalované užíváním věci bez právního důvodu.

Nejvyšší soud se proto dále zabýval otázkou důvodnosti dovolání ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř.

Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně dospěl k závěru, že plnění přijaté na základě vykonatelného rozhodnutí, jež bylo následně zrušeno, se může stát bezdůvodným obohacením. Domáhá-li se pak vrácení plnění ten, kdo plnil povinnost uloženou mu deklaratorním rozhodnutím soudu (případně i jiného orgánu), závisí důvodnost jeho požadavku na tom, zda podle hmotného práva – tedy i bez rozhodnutí, jež bylo následně zrušeno – plnil povinnost, kterou skutečně měl, či nikoliv. Zrušením rozhodnutí, podle něž bylo plněno, dochází k bezdůvodnému obohacení jen v případě, že právní důvod tohoto plnění nespočíval v hmotném právu, tedy že podle hmotného práva zde povinnost neexistovala. Zrušením rozhodnutí tak odpadá právní důvod a poskytnuté plnění se stává bezdůvodným obohacením (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 8. 2013, sp. zn. 28 Cdo 661/2013 a též dovolatelkou poukazovaný rozsudek téhož soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3033/2009) Dovolací soud v dané věci ponechává stranou řešení otázky bezdůvodného obohacení, posuzované v uvedených rozhodnutích, neboť tato otázka není předmětem dovolacího řízení. Předmětem dovolacího řízení je procesní právní otázka, zda řízení mělo být přerušeno a o nákladech řízení rozhodnuto s přihlédnutím na vyřešení sporu účastníků ohledně bezdůvodného obohacení, plnila-li žalovaná na základě pravomocného rozhodnutí soudu, které bylo dovolacím soudem zrušeno, a následně po žalobkyni požaduje vydání bezdůvodného obohacení.

Odvolací soud k návrhu žalobkyně na přerušování řízení uvedl, že důvod zahájení řízení vůči žalobkyni o částku 817 571,51 Kč s příslušenstvím u Obvodního soudu pro Prahu 4 z titulu bezdůvodného obohacení, které mělo žalobkyni vzniknout tím, že žalovaná plnila žalobkyni na základě rozsudku

odvolacího soudu, který byl následně zrušen soudem dovolacím, není případem předpokládaným ustanovením § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř., neboť v tomto řízení řešené otázky již nemohou mít vliv na rozhodnutí v dané věci. Zároveň rozhodl o potvrzení rozhodnutí soudu prvního stupně o povinnosti žalobkyně zaplatit žalované náhradu nákladů řízení před soudy všech stupňů, neboť žalobkyně podle něj procesně zpětvzetím žaloby zavinila zastavení řízení.

Ustanovení § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. řeší otázku přerušování řízení tak, že pokud soud neučiní jiná vhodná opatření, může řízení přerušit, jestliže probíhá řízení, v němž je řešena otázka, která může mít význam pro rozhodnutí soudu, nebo jestliže soud dal k takovému řízení podnět.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že odvolací soud se dopustil nesprávného právního posouzení, pokud s ohledem na uvedené ustanovení § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. dovodil, že daná věc není případem předpokládaným tímto ustanovením. Odvolací soud pochybil, dovodil-li, že vyřešení otázky sporu ohledně bezdůvodného obohacení nemá dopad do rozhodnutí o nákladech řízení v tomto řízení, a vyšel-li pouze z úvahy, že skutečnost, že žalovaná zaplatila žalobkyni předmětnou částku na základě pravomocného rozsudku odvolacího soudu, který byl později zrušen soudem dovolacím, nelze kvalifikovat jako chování žalované zakládající jeho povinnost k náhradě nákladů řízení ve smyslu § 146 odst. 2, věta druhá o. s. ř. Odvolací soud nesprávně pominul, že o nákladech řízení lze kvalifikovaně rozhodnout až po vyřešení sporu mezi účastníky ohledně bezdůvodného obohacení, jehož se žalovaná po žalobkyni domáhá po zrušení pravomocného vyhovujícího rozhodnutí dovolacím soudem. V dané věci aplikace ustanovení § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. o přerušování řízení je tedy namísto, jestliže zároveň probíhá řízení, v němž je řešena otázka sporu ohledně bezdůvodného obohacení po zrušení vyhovujícího rozhodnutí odvolacího soudu soudem dovolacím, neboť vyřešení této otázky může mít význam pro rozhodnutí soudu v dané věci ohledně nákladů řízení podle § 146 odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud proto přijal závěr, že za situace, kdy žalovaná plnila na základě pravomocného rozhodnutí, které bylo dovolacím soudem zrušeno, a žalovaná následně po žalobkyni požaduje v jiném řízení zaplacení této částky z titulu bezdůvodného obohacení, je důvodné, aby v původním řízení, které následuje po vrácení věci dovolacím soudem, bylo aplikováno ustanovení § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. o přerušování řízení i v případě, že žalobkyně vezme žalobu zpět, neboť vyřešení otázky bezdůvodného obohacení má dopad na rozhodnutí ohledně nákladů řízení podle § 146 odst. 2 o. s. ř. v tom, zda k zastavení řízení došlo pro chování žalobkyně, resp. zda žalobkyně zavinila, že došlo k zastavení řízení. Z ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu lze vyvodit, že rozhodování o nákladech soudního řízení je integrální součástí soudního řízení jako celku, a že poměřovat úspěch a neúspěch ve věci nelze jen tím, jak bylo o konkrétním návrhu rozhodnuto, ale je třeba jej posuzovat i v širších souvislostech (srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 7. 9. 2011, sp. zn. I. ÚS 804/08, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod číslem 152/2011).

Vzhledem k tomu, že napadené usnesení odvolacího soudu není s ohledem na výše uvedené správné, Nejvyšší soud toto usnesení odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)